Hallituksen esitys postilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Tiivistelmä Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) lausunnosta eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Yleispalvelusääntelyn keventäminen

Esityksen mukaan Postin yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirryttäisiin kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun

Fyysisen postin merkitys on vähentynyt viime vuosina digitalisaation myötä varsin nopeasti

- Pyrkimykset sääntelyn keventämiseen ovat ymmärrettäviä.

- KKV pitää tärkeänä
- Säännöllisen yleispalvelujakelun ja viisipäiväisen sanomalehtijakelun säilyttämistä, koska kaikilla ei mahdollisuutta käyttää digitaalisia viestintävälineitä ja viranomaisten sähköisiä asiointikanavia
- että postin kulkunopeus säilyy kaikilla postinsaajilla vähintään postilain 19 §:n laatustandardin mukaisella tasolla

Viisipäiväisen sanomalehtijakelun turvaaminen

- KKV suhtautuu yleisesti ottaen positiivisesti sanomalehtien viisipäiväisen jakelun edellytyksien turvaamiseen.
- Painetulla sanomalehdellä on tutkimusten mukaan edelleen merkittävä asema uutislähteenä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta näyttäisi siten edelleen olevan perusteltua varmistaa, että henkilö saa jatkossakin halutessaan sanomalehtiä paperisina versioina, silloin kuin tätä ei markkinaehtoisesti tapahtuisi.

KKV pitää jakelutukea (valtionavustusta) yhtenä mahdollisena keinona varmistaa viisipäiväinen sanomalehtijakelu. KKV kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, ettei hallituksen esityksessä ole pohdittu vaihtoehtoisia malleja (esim. tuki kustantajalle/lehdensaajalle, digitaalisten ratkaisujen käyttäjämäärien kasvattaminen) sanomalehtien jakelun turvaamiseksi.

Hallituksen esitysluonnoksessa ei myöskään ole arvioitu poistettavaksi esitetyn hankintamenettelyn kehittämistä.

Viisipäiväisen sanomalehtijakelun turvaaminen sanomalehtijakelua koskevalla erillisellä velvoitteella

Postilakiin esitettävässä 35 g §:ssä mainituissa tilanteissa Liikenne- ja viestintävirasto voisi asettaa yleispalvelun tarjoajalle erillisen sanomalehtijakelua koskevan velvoitteen.

Lausunnossaan hallituksen esitysluonnoksesta KKV piti keskeisenä ongelmana pyrkimystä turvata sanomalehtien jakelu postilain mukaisen yleispalveluvelvoitteen asettamisella.

Koska sanomalehdet eivät ole yleispalveluvelvoitteen tai postilain soveltamisalan piirissä, yleispalveluvelvoitteen asettaminen ei velvoittaisi hoitamaan sanomalehtien jakelua.

- KKV pitää hyvänä, että hallituksen esitystä on muutettu siten, että yleispalveluvelvoitteen sijaan sanomalehtien jakelu pyritään viime kädessä(esityksessä mainitut ongelmatilanteet) turvaamaan nimenomaan sanomalehtijakelua koskevalla velvoitteella.

Sanomalehtien jakeluvelvoite - kohtuullisen hintatason määrittäminen

- KKV suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti esitettyyn sääntelyyn, jonka mukaan Liikenne- ja viestintävirasto määrittäisi kohtuullisen hintatason maksuille, joita yleispalvelun tarjoaja voisi veloittaa sanomalehtikustantajilta.

Hallituksen esityksen perusteella kuitenkin vaikea arvioida, miten yleispalvelun tarjoajan kustantajilta perittävien hintojen kohtuullisuutta olisi tarkoitus säännellä.

Näyttäisi, että hinnoittelun kohtuullisuutta olisi esityksessä arvioitu lehtien tilaajien eikä niinkään kustantajien eli sanomalehtien jakelupalvelun käyttäjien kannalta.

Kilpailutusmalli voi KKV:n arvion mukaan nostaa jakelutuen tarvetta ja vähentää kilpailua

KKV:n arvion mukaan kilpailutusmallissa riski, että ei synny kilpailua

Kahden jakelupäivän mallissa Postilla valtakunnallisen jakeluinfrastruktuurin johdosta todennäköisesti etulyöntiasema

Jos jakelutuen kilpailutuksissa Posti olisi ainoa tarjoaja, tai kilpailu olisi muuten vähäistä, tuen tarve voi nousta huomattavastikin.

- Liikenne- ja viestintävirasto voi esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan ilmoittaa sanomalehtijakelua koskevat enimmäishinnat hakuilmoituksissa.
- Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, millä periaatteella enimmäishinnat asetettaisiin.
- Enimmäishinta jakelualueella saattaa muodostua liian matalaksi ja siten nostaa julkisen tuen tarvetta.
- Enimmäishintaa ei voi KKV:n näkemyksen mukaan määrittää markkinaehtoisen hintatason mukaan, koska alueet ovat keskenään erilaisia.

Sanomalehtien jakeluajankohta ja tukikauden pituus

- Tukikauden pituuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon, että tuen tulisi olla vain toimintaympäristön murrostilanteeseen liittyvä siirtymävaiheen väline.
- Koska paperisten sanomalehtien jakelun arvioidaan jatkossakin vähenevän, tulisi säännöllisesti arvioida sekä tarvittaessa tehdä ratkaisuja, siitä voitaisiinko tuella edistää ja edesauttaa siirtymistä digitaalisuutta enemmän hyödyntäviin vaihtoehtoihin.

KKV pitää hyvänä, että tuettu sanomalehtien jakelu voi olla myös päiväjakelua.

Sanomalehtien viisipäiväisen jakelun turvaaminen ei edellytä, että tuetun jakelun tulisi olla varhaisjakelua.

Lehtien päiväjakelu näyttäisi varhaisjakelua kustannustehokkaammalta ja riittävältä vaihtoehdolta sanomalehtien viisipäiväinen jakelun turvaamiseksi nykyisten varhaisjakelualueiden ulkopuolella.

KKV:n muita huomioita hallituksen esityksestä

- Esitettyä postilaatikoiden sijaintitietojen luovutusta voidaan pitää kilpailun näkökulmasta myönteisenä asiana. Esitys voisi helpottaa Postin kilpailijoiden tietojen saantia ja siten lisätä kilpailua esimerkiksi yrityskirjeiden jakelussa.
- KKV ei pidä erityisen ongelmallisena, että toimitusehtojen ja hinnastojen julkaisuvelvoite koskisi jatkossa ainoastaan yleispalveluja.

KKV kannattaa esitystä yleispalvelutuotteiden hinnoittelussa sallitun kohtuullisen katteen laskemisesta erikseen kunkin yksittäisen yleispalveluun kuuluvan tuotelajin katteen osalta. Esitys vastaisi Liikenne- ja viestintäviraston nykyistä soveltamiskäytäntöä.

Tarkempaa huomiota tulisi kiinnittää myös yleispalvelun tarjoajan kustannuslaskentaan, kustannusten kohdentamiseen sekä yleispalveluvelvoitteen kustannusten ja tuottojen läpinäkyvyyteen.

Kiitos !

Kilpailu- ja kuluttajavirasto